

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Petry Weissové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **P. B.**, zast. Mgr. Janem Kvapilem, advokátem, se sídlem Sakařova 1631, Pardubice, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 7. 2022, č. j. MPSV-2022/126965-919, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 18. 1. 2023, č. j. 52 Ad 12/2022-50,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Janu Kvapilovi, advokátovi, **s e p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti ve výši celkem 1.300 Kč. Tato částka bude zástupci žalobce vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Úřad práce České republiky – Krajská pobočka v Pardubicích (dále jen „úřad práce“), přiznal žalobci rozhodnutím ze dne 29. 6. 2022, č. j. 51448/2022/PAB (dále jen „rozhodnutí úřadu práce“), dávku mimořádné okamžité pomoci v hmotné nouzi na úhradu nezbytného jednorázového výdaje v celkové výši 1.000 Kč, z toho na pořízení lednice 500 Kč a na pořízení pračky také ve výši 500 Kč, podle § 36 odst. 1 písm. b) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), ve spojení s § 2 odst. 5 písm. a) a § 37 písm. c) téhož zákona. Žalobce však žádal o přiznání okamžité pomoci v hmotné nouzi ve výši 140.000 Kč, a to nejen na pračku a ledničku, ale i na oblečení, další vybavení domácnosti, vymalování a elektrokolo.

[2] Žalobce proti rozhodnutí úřadu práce brojil odvoláním, které žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítl a rozhodnutí úřadu práce potvrdil.

II.

[3] Žalobce se proti napadenému rozhodnutí bránil žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále jen „krajský soud“), který ji shora uvedeným rozsudkem (dále jen „napadený rozsudek“) jako nedůvodnou zamítl.

[4] Krajský soud zdůraznil, že dávka mimořádné okamžité pomoci v hmotné nouzi na úhradu nezbytného jednorázového výdaje je dávkou nenárokovou a její výše je výsledkem správního uvážení s ohledem na posouzení konkrétní situace žadatele. Úřad práce tedy rozhoduje o této dávce v rámci své diskreční pravomoci a je povinen držet se vymezených zákonných podmínek. Musí posuzovat mimo jiné celkové příjmové, sociální a majetkové poměry žadatele i odůvodněnost výdaje, na nějž je tato dávka žádána. Krajský soud poukázal i na to, že při soudním přezkumu správního rozhodnutí založeného na správním uvážení správního orgánu není oprávněn nahradit toto správní uvážení uvážením soudním. Správní rozhodnutí v takovém případě podléhá soudnímu přezkumu pouze v tom směru, zda správní uvážení nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není správní soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné či opačné závěry, než které přijaly správní orgány, jak potvrdil i Ústavní soud v nálezu ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. IV. ÚS 49/04.

[5] Krajský soud dále shledal, že rozhodnutí úřadu práce i napadené rozhodnutí jsou rozhodnutí přezkoumatelná, a k meritu věci uvedl, že spornou byla otázka, zda byl úřad práce v projednávané věci povinen poskytnout žalobci příspěvek na zakoupení pračky a ledničky ve výši pořizovacích nákladů na nový spotřebič či nikoliv.

[6] Krajský soud přitom za správný považoval výklad žalovaného, že základní životní podmínky představují nezbytné potřeby pro přežití člověka v přijatelném, avšak jen v základním, standardu, jehož výše je vymezena v zákoně č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Základní životní podmínky, k jejichž zajištění slouží dávky upravené zákonem o pomoci v hmotné nouzi, nepředstavují stav hmotného zajištění jedince, ale jen zajištění toho, aby se člověk mohl přiměřeně najíst, měl k dispozici určité oblečení, kde přespát, aby dosáhl nejnutnější lékařské péče, v minimálním rozsahu byl schopen se spojit s blízkými a uspokojit čas od času své případné nenáročné kulturní potřeby. Rozsah požadavku žalobce na poskytnutí finančních prostředků sloužících mimo jiné k zakoupení nových elektrických spotřebičů (pračky a ledničky) proto z tohoto pohledu považoval za neúměrný.

[7] Ve shodě se správními orgány krajský soud dovodil, že v nynější věci základní potřeby žalobce naplní již to, že pračka a lednička budou funkční, nemusí však být nové. Krajský soud poukázal na to, že tyto spotřebiče se běžně prodávají i opotřebené, avšak plně funkční, což je jistě žalobci známo. Z uvedeného důvodu jsou jeho požadavky na poskytnutí této dávky na zakoupení nových elektrických spotřebičů nepřiměřené. Správní

pokračování

orgány současně ověřily, že požadované spotřebiče, nebudou-li nové, ale již použité, lze zakoupit ve finančním rozmezí 1.500 Kč až 4.989 Kč (pračka) a 1.800 Kč až 1.990 Kč (lednička). Tyto závěry správních orgánů přitom žalobce v žalobě nenapadal. Z uvedeného důvodu krajský soud nebyl povinen tato zjištění přijatá úřadem práce přezkoumávat.

[8] Krajský soud poukázal i na to, že v dané věci nebyla rozhodující otázka případné vyšší spotřeby elektrické energie již použitých spotřebičů (pračky a ledničky) ve srovnání s novými, jak také žalobce namítal. Dávka okamžité pomoci v hmotné nouzi totiž nemusí být přiznána v celé výši prokazaného výdaje, nýbrž představuje pouze nezbytně nutnou finanční pomoc pro překonání tíživé životní situace. Právě proto se krajský soud neztotožnil s námitkou žalobce ohledně vyšší spotřeby elektrické energie u použitých elektrických spotřebičů, jíž odůvodňoval poskytnutí uvedené dávky na pořízení zcela nových elektrospotřebičů v plné výši. Bylo jen na žalobci jako žadateli o uvedenou mimořádnou okamžitou pomoc, jaké zboží si následně vybere. Krajský soud uzavřel, že úřad práce i žalovaný správně vycházeli z příjmové situace žalobce a že ze strany úřadu práce se jednalo o klientsky přívětivý přístup, neboť příjmy žalobce byly vyšší než jeho částka živobytí, a nebyl by tedy považován za osobu v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, které by náležela dávka příspěvek na živobytí.

III.

[9] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní brojí proti napadenému rozsudku kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Navrhuje napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[10] Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že výše poskytnuté dávky mimořádné okamžité pomoci nedosahuje výše vynaloženého výdaje a nevede tak k naplnění sledovaného účelu. Vychází z neodpovídajícího zohlednění příjmových, sociálních a majetkových poměrů stěžovatele. Úřad práce vybočil v rámci své diskreční pravomoci z mezí zákona, přičemž krajský soud se omezil pouze na zodpovězení otázky, zda měl stěžovatel nárok na příspěvek na pořízení nových či starých spotřebičů.

[11] Úřad práce, žalovaný, ale ani krajský soud přesvědčivě nezdůvodnili, proč by v daném případě měla být adekvátní výše přiznané dávky mimořádné okamžité pomoci ve výši 1.000 Kč. Jestliže byl stěžovatel shledán osobou v hmotné nouzi, pak mohl legitimně očekávat, že mu bude dávka přiznána alespoň v takové výši, aby si předmětné vybavení mohl skutečně pořídit. Správní orgány ostatně uvedly rozmezí, v němž je možné použité elektrické spotřebiče pořídit, ale přiznaná dávka nepostačuje ani na ně. Stěžovatel uvádí, že si je vědom toho, že dávka mimořádné okamžité pomoci v hmotné nouzi nemusí být přiznána v plné výši prokazovaného výdaje, pokud lze sledovaného účelu dosáhnout i vynaložením menšího objemu finančních prostředků. Má však za to, že právě v daném případě taková situace nastala a nebylo možné sledovaného účelu dosáhnout jinak než přiznáním příslušné dávky alespoň v rozsahu minimálních nákladů na pořízení požadovaného vybavení.

[12] Závěrem kasační stížnosti stěžovatel namítá nepřezkoumatelnost rozhodnutí úřadu práce, napadeného rozhodnutí i napadeného rozsudku, neboť neobsahují konkrétní úvahy o přiměřenosti výše příslušné dávky.

IV.

[13] Žalovaný ve svém vyjádření shledává napadený rozsudek věcně správným a navrhuje kasační stížnost zamítnout.

V.

[14] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Nejvyšší správní soud předesílá, že kasační stížnost je v převážné míře založena na obecné argumentaci týkající se nesprávného posouzení výše poskytnuté dávky mimořádné okamžité pomoci. Stejně tak v obecnosti stěžovatel tvrdí, že nebyly zohledněny jeho příjmové, sociální a majetkové poměry. Pro tuto obecnost kasačních námitek se také Nejvyšší správní soud zabýval posouzením věci jen v odpovídající míře obecnosti. Není totiž jeho úkolem za stěžovatele domýšlet konkrétní stížnostní námitky, na základě nichž by bylo možno jeho kasační stížnosti vyhovět.

[17] Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel považuje napadený rozsudek za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.). Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku je přitom vadou tak závažnou, že se jí Nejvyšší správní soud musí podle § 109 odst. 4 s. ř. s. zabývat z úřední povinnosti, tedy i tehdy, pokud by ji stěžovatel sám nenamítal.

[18] Problematika nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí je v judikatuře Nejvyššího správního soudu bohatě zastoupena (srov. např. rozsudky ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, ze dne 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005-245, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007-64). Rozhodnutí krajského (městského) soudu je třeba považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, pokud není zřejmé, jakými úvahami se uvedený soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů nebo při utváření právního závěru, z jakého důvodu soud považoval žalobní námitky za liché či mylné, proč nepovažoval za důvodnou právní argumentaci v žalobě, proč podřadil daný skutkový stav pod určitou právní normu. O nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů se jedná rovněž v případě, kdy soud opomněl vypořádat některou z uplatněných námitek, nebo pokud odůvodnění napadeného rozhodnutí obsahuje pasáže citované z jiného rozhodnutí, které se však týkalo skutkově i právně odlišné věci, aniž by soud rozvedl způsob aplikace závěrů vyslovených v takovém rozhodnutí na posuzovaný případ. Obdobné požadavky na přezkoumatelnost pak judikatura Nejvyššího správního soudu dovodila též pro přezkoumatelnost správních rozhodnutí.

[19] Stěžovatel v kasační stížnosti dovozuje nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí i rozhodnutí úřadu práce pro nedostatek důvodů z toho, že úřad práce ani žalovaný v napadeném rozhodnutí řádně neodůvodnili závěr o přiměřenosti výše poskytnuté dávky

pokračování

mimořádné okamžité pomoci, což následně neučinil ani krajský soud. I jeho rozsudek je proto stižen stejnou vadou.

[20] Nejvyšší správní soud předesílá, že shledal-li by nyní, že rozhodnutí úřadu práce a napadené rozhodnutí jsou skutečně nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů, byl by dán důvod pro zrušení napadeného rozsudku, který by tak byl stižen stejnou vadou (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006-91). Dospěl však k závěru, že jak úřad práce (viz str. 2 a 4 rozhodnutí úřadu práce), tak i žalovaný (viz zejména str. 11 a 12 napadeného rozhodnutí) se ve svých rozhodnutích s uvedenou otázkou neopomněli vypořádat. Nezatížili proto svá rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů.

[21] Rovněž napadený rozsudek výše uvedeným kritériím přezkoumatelnosti odpovídá. Krajský soud výstižně popsal skutkový stav věci, stanoviska účastníků řízení, vypořádal se se všemi uplatněnými žalobními námitkami, včetně těch týkajících se výše a přiměřenosti poskytnuté dávky mimořádné okamžité pomoci a své závěry dostatečně odůvodnil (viz zejména odst. 15. napadeného rozsudku). Skutečnost, že se stěžovatel s jeho závěry neztotožňuje, přitom nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku nezakládá. Jak již totiž Nejvyšší správní soud ve své judikatuře vysvětlil, nepřezkoumatelnost rozsudku není projevem nenaplněné subjektivní představy stěžovatele o tom, jak podrobně by měl být rozsudek odůvodněn, ale objektivní překážkou, která kasačnímu soudu znemožňuje přezkoumat napadený rozsudek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016-24). Namítanou vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů tudíž ani napadený rozsudek netrpí. Kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. není naplněn.

[22] Nejvyšší správní soud se tudíž mohl zabývat zbylými kasačními námitkami, jež lze podřadit pod kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Jejich důvodnost však také nedovodil.

[23] Podstatou sporných otázek nastolených stěžovatelem v souzené věci je posouzení, zda výše přiznané dávky mimořádné okamžité pomoci naplnila účel této dávky ve smyslu zákona o pomoci v hmotné nouzi. Tedy zda výše dávky vycházela z příjmových, sociálních a majetkových poměrů stěžovatele a byl jim přiměřená.

[24] Nejvyšší správní soud nejprve považuje za vhodné shrnout podstatné skutečnosti vyplývající ze správního spisu. Stěžovatel dne 8. 6. 2022 požádal o mimořádnou okamžitou pomoc ve výši 140.000 Kč na pořízení elektrokola, pračky, ledničky, skříně do chodby, topení, sušáku na prádlo, bot, oblečení a vymalování bytu. Podle předpisu měsíční povinnosti spojené s užíváním bytové jednotky, platného od 1. 7. 2021, byl stěžovatel povinen hradit ZOO Dvůr Králové a.s. náklady spojené s bytovou jednotkou v celkové výši 3.870 Kč (stěžovatel totiž na základě darovací smlouvy darovací se smlouvou o zřízení věcného břemene, kterou uzavřel se ZOO Dvůr Králové a.s., dne 19. 9. 2011, daroval ZOO Dvůr Králové a.s. uvedenou bytovou jednotku s tím, že v jeho prospěch bylo zřízeno věcné břemeno doživotního bydlení a užívání dané nemovitosti včetně všech jejích součástí a příslušenství). Podle sdělení dodavatele elektrické energie, společnosti ČEZ

Prodej, a.s., ze dne 2. 12. 2020, činily měsíční zálohy na elektrickou energii částku 570 Kč měsíčně. Současně podle oznámení České správy sociálního zabezpečení ze dne 16. 12. 2021, č. j. O-16.12.2021 – 42/590 731 2103, náležel stěžovateli od ledna 2022 invalidní důchod třetího stupně ve výši 16.391 Kč, který dále podléhal srážkám, tudíž stěžovateli byla od ledna 2022 vyplácena částka 11.251 Kč měsíčně. V době podání žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc stěžovatel neměl žádnou vyživovací povinnost. Dne 30. 6. 2022 byl povinen vrátit pračku a ledničku zapůjčenou na základě dohody o zapůjčení ze dne 18. 7. 2018, uzavřené s panem L. G. Z šetření provedeného úřadem práce na internetových bazarech a obchodech (jejichž výstupy jsou také součástí správního spisu) dále vyplývá, že pračku lze zakoupit za cenu v rozmezí 1.500 Kč (použitá) až 4.989 Kč (nová), a použitou ledničku za cenu v rozmezí 1.800 Kč až 1.900 Kč.

[25] Podle § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, *za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, nebo b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí.*

[26] Nejvyšší správní soud se povahou a posuzováním výše dávky okamžité mimořádné pomoci ve své judikatuře již opakovaně zabýval. Například v rozsudku ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 84/2012-51, vysvětlil, že „[p]odle ustanovení § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu. Na toto ustanovení navazuje § 37 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi, podle něhož se výše mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené v § 2 odst. 5 písm. a) se stanoví až do výše jednorázového výdaje. V této formulaci je zároveň upraveno i správní uvážení, které v tomto případě náleží orgánu pomoci v hmotné nouzi nejen co do splnění podmínek vzniku nároku na dávku, ale i co do výše této dávky. Zákon přitom žádá další kritéria pro stanovení konkrétní výše této formy mimořádné okamžité pomoci nestanoví, což odpovídá obecnému charakteru tohoto ustanovení, které má zahrnout širokou škálu různých sociálních situací, které jsou naznačeny uvedeným demonstrativním výčtem (...). V kombinaci s pojmovým znakem ‚nezbytnosti‘ jednorázového výdaje pak vede výklad e ratione legis citovaných ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi k závěru, že je třeba žadateli na základě správní úvahy přiznat takovou částku, která bude zohledňovat jeho celkové sociální a majetkové poměry a zároveň nebude převyšovat prokázanou výši jednorázového nezbytného výdaje.“

[27] Uvedené závěry jsou shodně použitelné i v souzené věci, byť Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že stěžovatel dávku mimořádné okamžité pomoci žádal na pořízení pračky a

pokračování

ledničky. V takovém případě se však jedná o základní předměty dlouhodobé potřeby (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2018, č. j. 5 Ads 7/2017-39), čemuž odpovídá dávka na jejich pořízení či opravu vyplývající z § 2 odst. 5 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Z rozhodnutí správních orgánů obou stupňů ale vyplývá, že v tomto řízení posuzovanou dávku stěžovateli poskytly s odkazem na § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi (jak tomu bylo i ve výše citovaném judikátu).

[28] Nejvyšší správní soud již nyní uvádí, že tato shora uvedená dílčí nesprávnost nemá vliv na zákonnost napadeného rozsudku či rozhodnutí správních orgánů obou stupňů. Je tomu tak proto, že zákonné předpoklady pro poskytnutí a stanovení výše uvedených dávek mimořádné okamžité pomoci [podle § 2 odst. 5 písm. a) a b)] jsou totožné. Taktéž zákonem stanovené maximum [až na výjimky týkající se souběhu dávek podle § 2 odst. 5 písm. b) a c) zákona o pomoci v hmotné nouzi, o které se zde nejedná], které lze žadateli poskytnout, se neliší. Dosahuje buď výše jednorázového výdaje [podle § 37 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi u dávky podle § 2 odst. 5 písm. a) téhož zákona], nebo výše nákladů uvedených v § 2 odst. 5 písm. b) [viz § 37 písm. d) zákona o pomoci v hmotné nouzi]. I to je tedy u obou těchto skupin dávek totožné. Je zřejmé, že pro účely posuzované věci i přes uvedenou dílčí nesprávnost spočívající v odkazu na nepřiléhavé ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi u posuzované dávky nemůže mít tato skutečnost jakýkoliv vliv co do posouzení stěžovatelem nastolených sporných právních otázek.

[29] Nejvyšší správní soud se tedy dále zabýval tím, zda krajský soud správně uvážil o tom, zda výše stěžovateli přiznané dávky vycházela z příjmových, sociálních a majetkových poměrů stěžovatele a byl jim přiměřená. V tomto směru krajský soud v napadeném rozsudku správně poukázal na to, že stanovení výše konkrétní částky uvedené dávky je věcí správního uvážení ze strany správního orgánu. Přezkum tohoto správního uvážení pak provádí správní soudy pouze v omezeném rozsahu, neboť „[ú]kolem soudu není nabrát správní orgán v jeho odborné dozorové kompetenci ani nabrát správní uvážení uvážení soudním, ale naopak posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjistil skutkový stav, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem.“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 A 139/2002-46).

[30] K otázce výše a přiměřenosti dávky podle § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi se Nejvyšší správní soud vyjádřil již také například v rozsudku ze dne 16. 10. 2017, č. j. 6 Ads 288/2017-29, byť tak učinil na půdorysu dávky podle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. To však s ohledem na skutečnosti uvedené v odst. [29] činí tuto judikaturu použitelnou i v souzené věci. V uvedeném rozsudku vysvětlil, že „[ž]alovanému nelze vytýkat, že pro účely stanovení výše příspěvku (či jeho nepřiznání) zpravidla zvolí nejlevnější dostupnou variantu, neboť takový postup je zcela v souladu s hospodárným nakládáním s veřejnými prostředky a neohrožuje samotnou podstatu práva stěžovatele na nezbytnou pomoc v hmotné nouzi, jak je zakotveno v čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.“ Je tomu tak proto, že pomoc v hmotné nouzi je poskytována na základě principu subsidiarity, tedy tehdy, nejsou-li žadatelé schopni ani při vynaložení veškerého úsilí, které

na nich lze spravedlivě požadovat, zajistit si své potřeby sami (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2018, č. j. 5 Ads 7/2017-43).

[31] Při přezkumu napadeného rozhodnutí krajský soud závěry shora citované judikatury dodržel a zabýval se výlučně tím, zda správní orgány o stěžovatelově žádosti rozhodly na základě úplně zjištěného skutkového stavu a zda z hlediska jimi užitého správního uvážení nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem a zda toto správní uvážení odpovídá zásadám logického usuzování. Dospěl přitom ke správnému právnímu závěru, že ze strany správních orgánů k takovému pochybení v jejich správním uvážení nedošlo.

[32] Správní orgány totiž posoudily všechny zjištěné příjmové, majetkové i sociální poměry stěžovatele, tj. zabývaly se tedy jak jeho příjmy, tak i existencí a výší jeho závazků, pohledávek, vyživovací povinností, existencí movitého i nemovitého majetku, a přitom nepřehlédly, že stěžovatelovy poměry ve svém celku nelze označit za hmotnou nouzi, při které by mu měla být vyplácena dávka příspěvek na živobytí. Správní orgány při posuzování stěžovatelových poměrů vycházely ze správního spisu, jakož i ze stěžovatelem předložených podkladů, a z ničeho neplyne, že by jejich zjištění neodpovídala skutečnosti. Ostatně i krajský soud správně podotkl, že stěžovatel ani konkrétně nenamítal (a nečiní tak ani v kasační stížnosti), v čem by zjištění týkající se jeho příjmové, sociální či majetkové situace byla v rozporu se skutečností. Lze pouze doplnit, že prostá skutečnost, že stěžovatel má o své životní úrovni jiné představy, sama o sobě o jeho hmotné nouzi nevypovídá.

[33] Výše stanovené jednorázové dávky mimořádné okamžité pomoci pak v souzené věci zrcadlí zjištěné příjmové, majetkové a sociální poměry stěžovatele jako žadatele podle § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, a je tudíž také přiměřená. Zohledňuje i to, že požadované spotřebiče lze spolufinancovat nejen z uvedené dávky, ale i dalšími možnými způsoby. Správní orgány totiž stěžovatele upozornily na možnost získání dalších prostředků na pořízení elektrospotřebičů (u Oblastní charity v Pardubicích), což je v souladu s úvahami, které vyplývají z výše citovaného rozsudku č. j. 6 Ads 288/2017-29.

[34] Nejvyšší správní soud tudíž pro účely posouzení nynější věci opětovně zdůrazňuje, na co přílehavě poukázal již žalovaný v napadeném rozhodnutí, totiž že stěžovatel se nenachází v hmotné nouzi ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o hmotné nouzi vyžadující mimo jiné příspěvek na živobytí. Nadto i s ohledem na zjištěné údaje o poměrech stěžovatelem lze dovodit, že mu zbývají volné finanční prostředky (příjem 16.391 Kč, základní výdaje na bydlení a platby s tím související 4.400 Kč), aby z nich mohl uhradit alespoň část výdajů na elektrospotřebiče pořízené za cenu v rozmezí vyplývajícím z šetření úřadu práce, a to případně i za současného použití nejen přiznané dávky, ale i například z veřejné sbírky oblastní charity. Jistou neochotu stěžovatele získat prostředky jinou cestou či pořídit levnější, již použité spotřebiče, nelze klást k tíži správních orgánů, a právě z toho důvodu nelze považovat jejich závěry o výši přiznané dávky mimořádné okamžité pomoci za vybočující z mezí správního uvážení. Nejvyšší správní soud tudíž ve shodě s krajským soudem shrnuje, že v daném případě správní orgány zákonné meze správního uvážení nepřekročily, ani toto správní uvážení nezneužily. Krajský soud tuto otázku posoudil správně a v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu.

pokračování

[35] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá také to, že mohl legitimně očekávat, že pokud byl posouzen jako osoba v hmotné nouzi, bude mu také poskytnuta dávka mimořádné okamžité pomoci na úhradu daného výdaje na pračku a ledničku alespoň v takové výši, aby si toto vybavení mohl skutečně pořídit. Nejvyšší správní soud však nepřehlédl, že v žalobě tuto argumentaci neuplatňoval. Krajský soud tudíž neměl povinnost ani důvod se touto otázkou sám z vlastní iniciativy zabývat. Stěžovateli nic nebránilo tuto argumentaci s odkazem na tvrzené legitimní očekávání vznést již v žalobě; v takovém případě by bylo povinností krajského soudu i tuto námitku vypořádat. Jestliže ji však stěžovatel uplatnil poprvé až v kasační stížnosti, jedná se o námitku, kterou kasační soud není oprávněn jako první posuzovat, a uvedená kasační námitka je proto nepřípustná podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Pouze pro úplnost tak lze doplnit, že sám stěžovatel v kasační stížnosti uvádí, že si je vědom toho, že v daném případě se jedná o nenárokovou dávku, která nemusí být poskytnuta v plné výši prokázaného výdaje. Již tím však současně vyvrací své tvrzení o vzniku legitimního očekávání o úhradě nákladů na pořízení požadovaných elektrospotřebičů v plné výši.

[36] Nejvyšší správní soud na základě všeho, co bylo výše uvedeno, shrnuje, že úřad práce ani žalovaný nevybočili z mezí svého správního uvážení, zohlednili při úvahách o výši uvedené dávky stěžovatelovy příjmové, sociální i majetkové poměry, a nelze tudíž přisvědčit argumentaci, že dávka mimořádné okamžité pomoci ve výši 1.000 Kč na nákup pračky a ledničky v daném případě nemohla naplnit sledovaný účel. Ani krajský soud proto nepochybil, dospěl-li k závěru o zákonnosti napadeného rozhodnutí, a to i přesto, že bylo třeba dílem korigovat závěry správních orgánů i krajského soudu ohledně podřazení posuzované dávky pod jednotlivá písmena § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouze. Uvedené nemělo vliv na zákonnost napadeného rozsudku či napadeného rozhodnutí, neboť závěry správních orgánů i krajského soudu by se nelišily ani v případě, že by stěžovatelem požadovanou dávku správně podřadily pod § 2 odst. 5 písm. b) zmíněného zákona. Nejvyšší správní soud tudíž neshledal naplněným ani kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

VI.

[37] Kasační stížnost není důvodná, a proto ji Nejvyšší správní soud ve smyslu § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[38] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti procesně úspěšný, nemá tedy právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

[39] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 19. 8. 2022, č. j. 52 Ad 12/2022-12, ustanoven zástupce Mgr. Jan Kvapil, advokát, který jej zastupuje i v řízení o kasační stížnosti. Jeho hotové výdaje i odměnu za zastupování hradí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci přiznal náklady řízení o kasační stížnosti v celkové výši 1.573 Kč. Tyto náklady sestávají z odměny za zastoupení advokátem za jeden úkon právní služby ve výši 1.000 Kč [§ 9 odst. 2, ve spojení s § 7 bodem 3. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] za sepsání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d)

advokátního tarifu]. S tím souvisí též náhrada hotových výdajů za tento úkon v souladu s § 13 odst. 4 advokátního tarifu v rozsahu 300 Kč, celkem tedy 1.300 Kč. Ustanovený zástupce nedoložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, o částku této daně se tudíž odměna a náhrada hotových výdajů nezvyšuje. Náklady za řízení o kasační stížnosti budou ustanovenému zástupce stěžovatele vyplaceny z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. března 2024

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu